

Bruksela, 29 listopada 2021 r.
(OR. en)

14429/21

JEUN 144
EDUC 394
SOC 701
EMPL 526
DIGIT 175
SAN 709
SUSTDEV 171

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	13707/21
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają merytoryczne uczestnictwo młodzieży

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają merytoryczne uczestnictwo młodzieży. Konkluzje te zatwierdziła Rada (ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu) na posiedzeniu w dniach 29-30 listopada 2021 r.

**Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie
w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają
merytoryczne uczestnictwo młodzieży**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW
CZŁONKOWSKICH ZEBRANI W RADZIE,

UZNAJĄC, ŻE

1. Unia Europejska i jej państwa członkowskie uzgodniły, iż współpraca na szczeblu UE w dziedzinie młodzieży „wspiera zaangażowanie społeczne i obywatelskie młodzieży i ma za cel zapewnić, by wszystkie młode osoby dysponowały niezbędnymi środkami umożliwiającymi udział w życiu społecznym”¹.
2. Młodzi ludzie są jednym z atutów naszego społeczeństwa, a także podmiotami praw jednostki. W związku z tym mają oni prawo do merytorycznego uczestnictwa w kształtowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenianiu polityk, które mają wpływ na nich i na ogół społeczeństwa, jak również w prowadzeniu działań następnych w odniesieniu do tych polityk².
3. „Zdrowa demokracja opiera się na stałym zaangażowaniu obywateli i aktywnym społeczeństwie obywatelskim, nie tylko podczas wyborów. Zaangażowani, świadomi i upodmiotowieni młodzi obywatele oraz organizacje popierające ich interesy są najlepszą gwarancją odporności naszych demokracji”³ i naszego wspólnego dobra.

¹ Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (Dz.U. C 456 z 18.12.2018, s. 2).

² Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (Dz.U. C 456 z 18.12.2018, s. 3).

³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiego planu działania na rzecz demokracji (COM (2020) 790 z 3.12.2020, s. 3).

4. Unia Europejska opiera się na takich wartościach jak demokracja, pluralizm, równość i praworządność. Poszanowanie praw człowieka, wolność, niedyskryminacja, równość płci, tolerancja i ochrona mniejszości stanowią niezbywalne fundamenty idei europejskiej⁴.
5. „Trwająca obecnie pandemia COVID-19 i jej skutki społeczno-gospodarcze mają coraz większy negatywny wpływ na prawa człowieka, demokrację i praworządność, w tym na przestrzeń obywatelską”⁵.
6. Do wzmocnienia przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi i wspierania zaangażowania młodzieży w ich obrębie przyczyni się dalsze zwiększanie uczestnictwa młodych ludzi w procesach demokratycznych zgodnie z rezolucją Rady w sprawie zachęcania młodych ludzi do politycznego angażowania się w demokratyczne życie Europy⁶, z konkluzjami Rady w sprawie wspierania świadomości demokratycznej i demokratycznego zaangażowania młodych ludzi w Europie⁷ oraz z konkluzjami w sprawie wzmacniania zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych⁸.

⁴ Ten punkt opiera się na art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej..

⁵ Konkluzje Rady w sprawie przeprowadzenia po pandemii COVID-19 odbudowy w oparciu o prawa człowieka (dok. 6324/21 z 22.2.2021).

⁶ Rezolucja Rady w sprawie zachęcania młodych ludzi do politycznego angażowania się w demokratyczne życie Europy (Dz.U. C 417 z 15.12.2015, s. 10).

⁷ Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wspierania świadomości demokratycznej i demokratycznego zaangażowania młodych ludzi w Europie (Dz.U. C 415 z 1.12.2020, s. 16).

⁸ Konkluzje w sprawie wzmacniania zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych (dok. 8766/21 z 17.5.2021).

UWAŻAJĄ, ŻE:

7. Przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi to przestrzenie, które umożliwiają im merytoryczne uczestnictwo w życiu społecznym i stanowią jeden z kluczowych elementów każdego demokratycznego społeczeństwa⁹. Są to środowiska polityczne, publiczne i społeczne (online i offline), które spełniają szereg prawnych, politycznych, instytucjonalnych i praktycznych warunków umożliwiających młodym ludziom korzystanie z przysługujących im swobód obywatelskich w zakresie dostępu do informacji, wyrażania poglądów i tworzenia stowarzyszeń lub organizacji służących uczestniczeniu w życiu publicznym w celu wywierania wpływu na społeczeństwa i ich kształtowania.
8. Ponieważ przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi są dynamiczne i stale się zmieniają, wszystkie demokratyczne i niezależne organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi okazują się kluczowymi podmiotami w promowaniu uczestnictwa młodzieży, w związku z czym powinny być wspierane i chronione.
9. Młodzi ludzie potrzebują bezpłatnych, bezpiecznych, otwartych, dostępnych, inkluzywnych i przedstawicielskich przestrzeni obywatelskich, które umożliwią im tworzenie stowarzyszeń, działanie w obszarach związanych z ich potrzebami i zainteresowaniami, niezależnie od tematu, wypowiedzianie się na temat kwestii publicznych i uczestniczenie w publicznym procesie decyzyjnym.
10. Aktywny udział różnych grup młodych ludzi – w tym młodych ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji lub rzadko słyszanych, takich jak młodzi migranci – w różnorodnych przestrzeniach obywatelskich pomaga im rozwijać kompetencje niezbędne do zaangażowania obywatelskiego. Jednocześnie wspiera ich rozwój osobisty, zawodowy i społeczny, promuje wartości Unii Europejskiej¹⁰, wzmacnia spójność społeczną i współpracę międzypokoleniową, a także zapewnia, by demokracja i obywatelstwo odzwierciedlały różnorodność perspektyw i pluralizm obecne w społeczeństwie.

⁹ Pojęcie „przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi” użyte w niniejszych konkluzjach opiera się na opracowanej przez OECD definicji przestrzeni obywatelskich dla podmiotów pozarządowych.

¹⁰ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, skonsolidowane wersje Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, (2016/C 202/01).

11. Zaangażowanie młodych ludzi w przestrzenie obywatelskie jest „ważnym katalizatorem różnych innowacji społecznych”¹¹, co pokazuje, że przestrzenie te przyczyniają się do bardziej demokratycznych i bardziej świadomych procesów decyzyjnych, a tym samym do poprawy jakości demokracji. Z drugiej strony, młodzi ludzie są szczególnie narażeni na dyskryminację i ograniczanie przestrzeni obywatelskich¹².
12. Kurcząca się przestrzeń obywatelska dla młodych ludzi oraz doniesienia o naruszeniach praw podstawowych i demokratycznych to zjawiska globalne, które mogą stanowić zagrożenie dla demokracji w całej Europie, niezależnie od rozwoju gospodarczego czy położenia geograficznego. Badania pokazują, że możliwości uczestnictwa młodzieżowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach politycznych również ocenia się jako ograniczone¹³.
13. Organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi powinny być zaangażowane w opracowywanie kluczowych projektów dotyczących m.in. wszystkich tematów objętych 11 europejskimi celami młodzieżowymi. Ponadto organizacje te mają zasadnicze znaczenie dla świadczenia usług i wsparcia na rzecz młodych ludzi, często uzupełniając usługi świadczone przez organy publiczne.
14. W wyniku pandemii COVID-19 przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi w wielu krajach kurczą się jeszcze bardziej, a ich odpowiedniki internetowe są często wykorzystywane jako jedyna realna alternatywa. Niektóre z dotychczasowych doświadczeń są pozytywne, na przykład gdy w przestrzeni cyfrowej znajdowane są nowe funkcje, jednakże migracja do internetowych przestrzeni obywatelskich ujawniła problemy związane z dostępem (infrastrukturą), umiejętnościami (kompetencjami) i bezpieczeństwem młodych ludzi w internecie.

¹¹ Safeguarding Civic Space for Young People in Europe, Europejskie Forum Młodzieży (s. 8)

¹² Partnerstwo na rzecz młodzieży Tomáš Deželan i Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth, 2021.

¹³ Partnerstwo na rzecz młodzieży Tomáš Deželan i Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth, 2021.

PODKREŚLAJĄ, ŻE

15. Środowiska sprzyjającego wspieraniu organizacji działających na rzecz młodzieży i w odniesieniu do pozaformalnych grup młodych ludzi nie da się stworzyć przy pomocy jednego uniwersalnego podejścia. Należy pamiętać o modelu uniwersalnym, odmiennych kontekstach kulturowych i geograficznych, nierównościach strukturalnych, zróżnicowanej sytuacji kobiet i mężczyzn oraz innych istotnych czynnikach, gdy elementy te uniemożliwiają młodym ludziom i młodzieżowym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego swobodne działanie i merytoryczne uczestnictwo.
16. Zbyt długie przebywanie przed ekranem i nadmierna aktywność w internecie mają negatywny wpływ na zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne młodych ludzi¹⁴. Niemniej jednak internetowe przestrzenie obywatelskie zapewniły wielu młodym ludziom ważny azyl, w którym mogą korzystać ze swoich praw obywatelskich, zwłaszcza w czasie pandemii COVID-19. Chociaż kwestie związane ze zdrowiem są jednym z aspektów, które należy wziąć pod uwagę, to trzeba jednak również zająć się bezpieczeństwem w internecie i przepaścią cyfrową (w tym barierami infrastrukturalnymi i poznawczymi). Znalezienie właściwej równowagi między aktywnością w internecie i poza nim powinno być zatem jednym z priorytetów dla wszystkich zainteresowanych stron, jeśli chodzi o wspieranie przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY ZGODNIE Z ZASADĄ POMOCNICZOŚCI I NA ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH:

17. Chroniły i poszerzały przestrzenie obywatelskie dla wszystkich młodych ludzi, zwłaszcza dla tych, którzy zostali w największym stopniu dotknięci pandemią COVID-19, a także by wprowadziły dodatkowe środki zapewniające młodym ludziom ze środowisk defaworyzowanych i o mniejszych szansach, w szczególności osobom z obszarów oddalonych i wiejskich oraz osobom z niepełnosprawnościami, możliwość dostępu do tych przestrzeni i uczestniczenia w nich. Należy również promować eksponowanie i dostępność tych przestrzeni dla młodych ludzi.

¹⁴ Oświadczenie UNICEF, Growing concern for well-being of children and young people amid soaring screen time, 8 lutego 2021 r.

18. Zajęły się problemami związanymi z procesami i instrumentami, które powodują niedobór wolnych i dostępnych przestrzeni publicznych lub tworzą istotne bariery dla młodych ludzi pragnących uzyskać dostęp do przestrzeni obywatelskich i w nich uczestniczyć, mianowicie narzędziami komercyjnymi, które wykorzystują algorytmy zapewniające spersonalizowany marketing, gentryfikacją, migracją z obszarów wiejskich i zwiększoną komercjalizacją przestrzeni fizycznych i internetowych¹⁵.
19. Zajęły się problemami związanymi z prywatnością młodych ludzi korzystających z przysługujących im praw i swobód obywatelskich w celu zapewnienia im bezpieczeństwa osobistego i zapewnienia poszanowania praw jednostki, które należy propagować w przystępnym języku, a także przekazania im kontroli nad ich danymi, przede wszystkim poprzez bezpieczne i zgodne z prawem przetwarzanie wszystkich danych, które do nich należą lub ich dotyczą, zgodnie z ogólnym rozporządzeniem UE o ochronie danych.
20. Uwzględniały bariery utrudniające młodym ludziom uczestnictwo w internecie (m.in. dostęp do internetu, kompetencje cyfrowe, brak infrastruktury i sprzętu) oraz dążyły do zapewnienia bezpieczeństwa cyfrowych młodzieżowych przestrzeni obywatelskich poprzez promowanie odporności cyfrowej, w szczególności poprzez zwiększanie umiejętności cyfrowych i umiejętności korzystania z mediów oraz podnoszenie świadomości młodych ludzi, również za pomocą środków bezpieczeństwa chroniących młodych ludzi przed dezinformacją, propagandą, polaryzacją społeczną, mową nienawiści i cyberprzemocą, nagabywaniem w internecie, itp.

¹⁵ Smith, Neil (1996) *The new urban frontier: Gentrification and the revanchist city*. Londyn, Routledge. Day, Kristen (1999) *Introducing gender to the critique of privatized public space*. *Journal of Urban Design*, Vol. 4, No. 2. Kohn, M., (2004) *Brave new neighborhoods: The privatization of public space*. Nowy Jork, Routledge.

21. Uznawały organizatorów kształcenia na wszystkich płaszczyznach (formalnych, pozaformalnych i nieformalnych) za kluczowe podmioty w promowaniu różnych form edukacji obywatelskiej, które koncentrują się na kompetencjach potrzebnych do pożądanej aktywności obywatelskiej, co z kolei przyczynia się do tworzenia bardziej demokratycznego społeczeństwa.
22. Promowały procesy obywatelskie i polityczne oraz aktywną współpracę między organizacjami młodzieżowymi a instytucjami edukacyjnymi i szkoleniowymi w zakresie wspólnych projektów, m.in. po to, by poprawić warunki funkcjonowania istniejących przestrzeni obywatelskich lub stworzyć nowe przestrzenie obywatelskie, a tym samym wnieść praktyczny wkład w realizację celów zrównoważonego rozwoju i europejskich celów młodzieżowych.
23. W stosownych przypadkach, zobowiązały się na rzecz współprojektowanych i współzarządzanych interakcji lub kanałów komunikacji pomiędzy organami publicznymi a młodymi ludźmi za pośrednictwem przestrzeni obywatelskich, w tym tych wspieranych i utrzymywanych przez organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi, tak by ułatwić znaczącą i zróżnicowaną reprezentację głosów młodych ludzi oraz wywrzeć wymierny wpływ na kształtowanie i wdrażanie polityk mających znaczenie dla młodych ludzi oraz na prowadzenie działań następczych w odniesieniu do tych polityk, a także by wspierały takie interakcje i kanały komunikacji.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY
W ODNOŚNYCH DZIEDZINACH SWOICH KOMPETENCJI I NA ODPOWIEDNICH
SZCZEBŁACH, Z NALEŻYTYM UWZGLĘDNIENIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI:

24. Dążyły do ochrony i poszerzania różnorodnych przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi na wszystkich poziomach poprzez zrównoważone finansowanie strukturalne oraz, w stosownych przypadkach, rozważyły finansowanie oparte na projektach dla organizacji działających na rzecz młodzieży i pozaformalnych grup młodych ludzi. Podnosiły świadomość wśród młodych ludzi na temat ich swobód obywatelskich i politycznych oraz możliwości korzystania z nich poprzez zaangażowanie w przestrzenie obywatelskie.
25. Wspierały organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi zwalczające mowę nienawiści i inne zagrożenia dla ich działalności, zwłaszcza w odniesieniu do korzystania z wolności wypowiedzi, zrzeszania się i zgromadzania się.
26. Stale monitorowały, oceniały i wspierały otoczenie sprzyjające przestrzeniom obywatelskim dla młodych ludzi, przy jednoczesnym wskazywaniu zagrożeń dla tych przestrzeni i reagowaniu na te zagrożenia.
27. Zapewniały łatwy dostęp do informacji w przystępnych formatach oraz, w stosownych przypadkach, w języku przyjaznym dla młodzieży oraz zgodnie z Europejską kartą informacji dla młodzieży¹⁶, aby propagować przejrzystość i zwiększać zaufanie młodych ludzi do instytucji politycznych, przy jednoczesnym wprowadzaniu odpowiednich środków, w szczególności poprzez promowanie umiejętności korzystania z mediów w celu zwalczania dezinformacji, propagandy, polaryzacji społecznej, mowy nienawiści, teorii spiskowych, cyberprzemocy i nagabywania w internecie itp.

¹⁶ Europejska karta informacji dla młodzieży to zbiór profesjonalnych zasad i wytycznych dotyczących informacji i doradztwa dla młodzieży.

28. Zwiększały zasięg instytucjonalny skierowany do młodych ludzi (bezpośrednio lub za pośrednictwem organizacji działających na rzecz młodzieży i pozaformalnych grup młodych ludzi) poprzez wykorzystywanie skutecznych internetowych i pozainternetowych narzędzi zaangażowania. Ponadto wykorzystywały mechanizmy współtworzone z samymi młodymi ludźmi, uznane przez decydentów i wspierane przez niezależne badania naukowe, aby ułatwiać młodym ludziom uczestnictwo w przestrzeniach obywatelskich i w polityce.
29. Badały, w stosownych przypadkach, wpływ, jaki na przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi mają komercyjne narzędzia wykorzystujące algorytmy w celu zapewnienia spersonalizowanego marketingu, i podejmowały dialog z dostawcami tych narzędzi w celu zajęcia się skutkami, jakie mogą one mieć dla przestrzeni obywatelskich. Rozważyły przyjęcie niezbędnych, odpowiednich i proporcjonalnych środków w celu przeciwdziałania wszelkim negatywnym skutkom komercyjnych narzędzi, których to skutków nie można złagodzić w drodze dialogu.
30. Wspierały badania naukowe i monitorowały stan przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi w całej Unii Europejskiej oraz na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, łącznie z wyzwaniami i zagrożeniami, przed którymi stoją, a także oceniały uczestnictwo młodych ludzi w przestrzeniach obywatelskich.
31. Rozważyły zwrócenie szczególnej uwagi na przestrzenie obywatelskie i podstawowe swobody młodych ludzi w ramach Europejskiego Roku Młodzieży 2022.

ZWRACAJĄ SIĘ DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY:

32. Wspierała niekomercyjne, otwarte, inkluzywne i bezpieczne przestrzenie obywatelskie dla młodych ludzi za pośrednictwem różnych programów europejskich, w tym kluczowych programów na rzecz młodzieży, takich jak Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności, oraz we wszystkich sektorach.
33. W dalszym ciągu angażowała młodych ludzi i organizacje działające na rzecz młodzieży i pozaformalne grupy młodych ludzi w planowanie i wdrażanie inicjatyw europejskich, które mają wpływ na ich życie, takich jak nowy europejski Bauhaus, Pakt UE na rzecz Klimatu i Konferencja w sprawie przyszłości Europy, a także w podejmowanie działań następczych w odniesieniu do tych inicjatyw, mając przy tym na uwadze rolę wspomnianych inicjatyw w zapewnianiu przestrzeni obywatelskich dla młodych ludzi.

Źródła

Przyjmując niniejsze konkluzje, Rada i przedstawiciele rządów państw członkowskich zebrani w Radzie odwołują się do następujących dokumentów:

- Wspólne Centrum Badawcze – JRC: Scientific and Technical Reports, Measuring Civic Competence in Europe, A composite indicator based on IEA Civic Education Study 1999 for 14 years old in School, 2008.
- Moxon, D. and Bárta, O. (2018), Structured Dialogue Cycle VI Thematic Report: Young People and the EU, European Steering Committee of the 6th Cycle of Structured Dialogue, 2018.
- Komisja Europejska: Eurobarometr, seria Future of Europe, marzec 2021.
- Parlament Europejski: Badanie zamówione przez Komisję CULT, Education and youth in post-COVID-19 Europe – crisis effects and policy recommendations, PE 690.872, maj 2021.
- Partnerstwo na rzecz młodzieży Tomaž Deželan i Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth, 2021.
- Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, rezolucja 2096 (2016) How can inappropriate restrictions on NGO activities in Europe be prevented?
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

- Zgromadzenie Ogólne Europejskiej Agencji Informacji i Doradztwa dla Młodzieży (ERYICA), Europejska karta informacji dla młodzieży, przyjęta w Cascais (Portugalia) 27 kwietnia 2018 r.
 - Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski Pakt na rzecz Klimatu, COM/2020/788 final.
 - Unia Europejska, Konferencja w sprawie przyszłości Europy, strona internetowa [Konferencja w sprawie przyszłości Europy | Komisja Europejska \(europa.eu\)](#)
-